

23.3.2006

Jakelussa mainitut

VALTIONTALOUDEN KEHYKSET VUOSILLE 2007—2011

Valtioneuvosto on tänään asian oltua valmistelevasti raha-asiainvaliokunnan käsiteltävänä, antanut valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 1 §:n ja valtiontalouden kehysehdotusten, talousarvioehdotusten sekä toiminta- ja taloussuunnitelmien laadintaperiaatteista 24 päivänä huhtikuuta 2003 annetun valtioneuvoston päätöksen nojalla valtiontalouden kehyspäätöksen seuraavasti:

1. Talouskehitys ja finanssipolitiikka

Öljyn hinnan jyrkkä nousu viime syksynä ei kyennyt taittamaan maailmantalouden vahvaa kasvua. Yhdysvaltain talouskasvu hidastui vain vähän ja monien kehittyvien maiden kasvu nopeutui. Euroalueella odotukset kasvun voimistumisesta ovat jopa vahvistuneet, kun myös kotimaisen kysynnän arvioidaan alkavan tukea paremmin alueen taloutta. Kuluvan vuoden alussa öljyn hinta on uudelleen noussut ja uudet hintapiikit ja markkinahäiriöt ovat todennäköisiä. Talouden kasvuvauhdin uskotaan edelleen hidastuvan Yhdysvalloissa. Kokonaisuutena maailmantalouden kasvuvauhti hidastuu tänä vuonna jonkin verran ja lievästi vaimeneva kasvutrendi voi jatkua myös vuonna 2007.

Suomessa talouskasvun kiihtyminen viime vuoden toisella vuosipuoliskolla ja viime kevään työmarkkinakiistan aiheuttama matala vertailutaso johtavat kasvun selvään nopeutumiseen tänä vuonna; kokonaistuotanto lisääntyy keskimäärin runsaat kolme prosenttia. Vuoden 2006 kasvu perustuu lisäksi viime vuotta selkeämmin sekä kotimaiseen että ulkomaiseen kysyntään, joten talouden kehitys on aiempaa laajalaisempaa ja tasapainoisempaa. Ensi vuonna kokonaistuotannon kasvun ennakoidaan hidastuvan noin 2 ½ prosenttiin. Kotitalouksien kulutusmahdollisuuksia pitävät yllä hyvänä säilynyt luottamus tulevaisuuteen, työllisyyden parantuminen, tuloveronkevennykset ja suotuisat rahoitusmahdollisuudet, myös yritysten investoinnit ovat kasvussa. Julkinen kulutus lisääntyy kuitenkin menokehysten tiukkuuden vuoksi viimevuotista hitaammin.

Työllisyys lisääntyi viime vuonna ensimmäisen kerran kahteen vuoteen ja hallituksen työllisyyttä ja talouskasvua tukevat toimenpiteet antavat odotuksia myönteisen kehityksen jatkumisesta myös tänä ja ensi vuonna. Hallituskauden aikana on hyvät mahdollisuudet päästä liki hallitusohjelmassa asetettuun 100 000 uuden työpaikan tavoitteeseen. Ensi vuonna työllisyysasteen ennakoidaan nousevan 69,2 prosenttiin sekä työttömyysasteen laskevan 7,5 prosenttiin. Työvoiman tarjonta uhkaa kuitenkin kääntyä laskuun jo kuluvan vuoden aikana ja työvoimakapeikkojen riski kasvaa.

Työvoiman väheneminen yhdessä korkean rakenteellisen työttömyyden kanssa on keskeinen talouskasvua rajoittava tekijä keskipitkällä aikavälillä. Talouskasvun turvaamisessa keskeisiä tekijöitä ovat työllisyysasteen nostaminen sekä työvoiman alueellisen ja ammatillisen liikkuvuuden parantaminen, julkisten menojen kasvun hallinta, julkisen talouden tuottavuuden parantaminen ja rakenteiden uudistaminen. Lisäksi talouden kasvupotentiaalia pyritään vahvistamaan koulutuksen, tutkimuksen, tuotekehityksen ja kasvuyritysten rahoitusta tukemalla.

Vaikka talousnäkymät lyhyellä aikavälillä ovatkin kohentuneet, ennakoidaan talouden kasvun hidastuvan selvästi jo keskipitkällä aikavälillä. Väestön ikääntymisestä johtuen julkisen talouden ei voida katsoa olevan pitkällä tähtäyksellä kestäväällä pohjalla. Tämä edellyttää valtion pidättyvän menopolitiikan jatkamista sekä pyrkimystä valtionvelan selvään vähentämiseen myös tulevana vuosina.

2. Vaalikauden kehys vuodelle 2007

Koko vaalikaudelle päätetty budjetin menojen kehys on olennainen osa hallituksen finanssipolitiikkaa. Valtion menojen hallinta on edellytys vakautta luovalle talouspolitiikalle, joka puolestaan on talouden pitkän aikavälin kasvun kannalta välttämätöntä.

Toukokuussa 2003 vahvistettiin vaalikauden kehysten suuruudeksi vuoden 2004 hinta- ja kustannustasossa 28 647 milj. euroa vuodelle 2007. Tällä päätöksellä ei muuteta aiempaa kehysmenojen kokonaistasoa koskevaa linjausta, vaan tarkistetaan vaalikauden kehys teknisesti vastaamaan vuoden 2007 hinta- ja kustannustasoa ja talousarvion rakenteessa tapahtuvia muutoksia, jotka vaikuttavat eri vuosien menojen tason vertailukelpoisuuteen.

Hinta- ja kustannustasotarkistukset yhdessä rakennemuutosten ja muiden teknisten tarkistusten kanssa nostavat vuoden 2007 kehystä 767 milj. euroa keväällä 2005 päätetystä tasosta. Hinta- ja kustannustasotarkistusten taustalla olevia tekijöitä on käsitelty tarkemmin liitteessä 1.

Taulukko 1. Vaalikauden tarkistettu kehys, milj. euroa

	2007
Kehyspäätös 22.5.2003, vuoden 2004 hintatasossa	28 647
Vuosien 2005—2007 hinta- ja kustannustasokorjaukset	1 235
Talousarvion rakennemuutokset vuosina 2004—2007	467
Vaalikauden tarkistettu kehys, vuoden 2007 hintatasossa	30 350

Kehyksen ulkopuolelle jäävät menot

Vuoden 2003 kehyspäätöksen mukaisesti kehyspäätöksen ulkopuolelle jäävät hallitusohjelmassa mainitut menot, joiden mitoituksen on tarkoituksenmukaista antaa vaihdella suhdannekehityksen tai niihin kiinteästi liittyvien tulojen myötä tai joiden sitominen koko vaalikaudeksi ei ole muutoin perusteltua. Tällaisia menoja ovat:

- työttömyysturvamenot, asumistuki ja siirtomenot Kansaneläkelaitokselle. Mainitut menot luetaan kuitenkin vaalikauden kehysten piiriin niiden perusteisiin tehtyjen muutosten menovaikutusten osalta.
- valtionvelan korkomenot
- valtion päättämien veromuutosten mahdolliset kompensatiot muille veronsaajille

- Euroopan unionilta saatavia tuloja vastaavat menot
- veikkausvoittovaroja ja Raha-automaattiyhdistyksen tuloutusta vastaavat menot
- finanssisijoitusmenot

Koska hallitus pitää valtiontalouden tasapainon ja valtiontalouden riittävän liikkumavaran turvaamista ehdottoman tarpeellisena, on tutkimus- ja tuotekehitykseen sekä infrastruktuuri-investointeihin mahdollisesti tarvittava lisärahoitus rajoitettava selkeästi määriteltyihin ja kertaluonteisiin lisämenoihin. Tämän perusteella hallitus on hallitusohjelmaa täydentäen sopinut, että mikäli vuotuiset osakemyyntitulot ylittävät 500 milj. euroa, ylimenevästä osasta voidaan harkinnan mukaan aiemman 10 prosentin sijasta käyttää enintään 20 prosenttia kertaluonteisiin lisämenoihin lähinnä infrastruktuuri-investointeihin sekä tutkimus- ja kehitystoiminnan edistämiseen menosäännön tai vaalikauden kehyksen estämättä.

Vuonna 2005 valtiolle kertyi omaisuuden myyntituloja kaikkiaan 1 491 milj. euroa. Aiemman säännön mukaisesti vuonna 2005 kertyneistä omaisuuden myyntituloista voidaan käyttää kaikkiaan 99,1 milj. euroa kehyksen ylittäviin kertahankkeisiin. Vuoden 2006 talousarviossa tästä summasta käytettiin vajaat 90 milj. euroa perusradanpitoon ja -tienpitoon sekä uusiin väylähankkeisiin kohdistuviin määrärahalisäyksiin. Nämä hankkeet rahoitetaan omaisuuden myyntituloista siten, että 49,5 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2006 ja 40,3 milj. euroa vuodelle 2007.

Valtionvelasta maksettavien korkomenojen ennakoidaan hieman lisääntyvän vuosina 2007 ja 2008 pääasiassa korkotason noususta johtuen. Korkomenojen arvioidaan kääntyvän uudelleen laskuun kehyskauden loppupuolella valtionvelkaa lyhennettäessä.

Taulukko 2. Kehyksen ulkopuolella olevat menot, milj. euroa, vuoden 2007 hinnoin

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kehyksen ulkopuolella olevat menot	9 912	10 002	9 913	9 821	9 840	9 565
— josta korkomenot (käyvin hinnoin)	2 238	2 256	2 280	2 248	2 256	2 097

3. Valtiontalouden kehykset hallinnonaloittain vuosille 2007—2011

Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut noudattamaan budjettitalouden menoille määriteltyä kehystä vuosille 2004—2007. Tilanteessa, jossa työllisyyskehitys on vihdoin kääntynyt nousuun, on talouden kasvun ja vakauden turvaaminen ja siten valitussa menopolitiikassa pitäytyminen erittäin tärkeää. Vuosien 2007—2011 valtiontalouden kehysten valmistelun ensisijaisena lähtökohtana on ollut hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamisen tukeminen ja vakaan talouskasvun turvaavan finanssipolitiikan jatkaminen, mikä on edellyttänyt pidättyvää menolinjausta.

Taulukko 3. Valtiontalouden kehykset hallinnonaloittain sekä arvio kehyksen ulkopuolisista menoista vuosina 2007—2011, milj. euroa vuoden 2007 hinta- ja kustannustasossa

Hallinnonala	2007	2008	2009	2010	2011
23. Valtioneuvoston kanslia	50	47	48	46	46
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-	-
24. Ulkoasiainministeriö¹	971	1 026	1 088	1 129	1 244
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-	-
25. Oikeusministeriö	697	688	698	679	687
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-	-
26. Sisäasiainministeriö	1 426	1 402	1 396	1 393	1 383
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	146	137	131	131	107
27. Puolustusministeriö	2 214	2 305	2 343	2 328	2 331
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	-	-	-	-	-
28. Valtiovarainministeriö	5 990	6 136	6 147	6 213	6 266
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	127	128	120	104	4
29. Opetusministeriö	6 111	6 126	6 101	6 115	6 083
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	446	456	453	459	465
30. Maa- ja metsätalousministeriö	1 738	1 740	1 735	1 771	1 746
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	917	917	908	932	930
31. Liikenne- ja viestintäministeriö	1 596	1 830	1 748	1 613	1 509
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	78	1	1	1	1
32. Kauppa- ja teollisuusministeriö	921	948	949	960	966
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	73	74	74	76	79
33. Sosiaali- ja terveysministeriö	7 006	7 283	7 282	7 291	7 317
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	4 682	4 669	4 662	4 668	4 678
34. Työministeriö	1 088	1 088	1 056	1 085	1 073
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	836	814	793	787	782
35. Ympäristöministeriö	285	277	275	264	254
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	441	439	432	426	423
36. Valtionvelan korot	-	-	-	-	-
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	2 256	2 280	2 248	2 256	2 097
Valtiontalouden kehykset yhteensä*	30 211	31 013	30 980	31 004	31 020
Jakamaton varaus	139	300	300	300	300
Vaalikauden kehys	30 350	31 313	31 280	31 304	31 320
Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista yhteensä	10 002	9 913	9 821	9 840	9 565

¹ Ks. ulkoasiainministeriön hallinnonala koskeva teksti luvussa 3.1.

* Pääluokat 21 ja 22 sisältyvät loppusummaan.

Menokehyksissä pysyminen edellyttää, että valtiontalouden kokonaiskehysten ja hallinnonalojen kehysten yhteissumman väliin jää riittävä liikkumatila (ns. jakamaton varaus) poliittista päätöksentekoa ja uusia menotarpeita varten. Kehyksen tiukkuus johtuu monista tekijöistä. Toukokuun 2003 kehyspäätöksessä vuoden 2007 hallinnonaloittain jakamattoman varauksen lähtötaso oli liian matala, vain 120 milj. euroa. Tämän jälkeen ilmeni kehyksissä ennakoimaton valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistustarve vuositasolla noin 500 milj. euroa. Kustannustenjaon tarkistamisen edellyttämät valtionosuudet suoritetaan jaksotettuina. Liikkumatilan vähäisyyteen vaikuttaa ratkaisevasti myös se, että hallituskauden aikana on aktiivisin päätösin li-

sätty valtion vuoden 2007 menoja säästötoimenpiteet mukaan lukien nettomääräisesti noin 260 milj. euroa hallitusohjelman yhteydessä päätetyn yli. Toisaalta kehystilan- netta on parantanut se, että harkinnanvaraisiin määrärahoihin ei ole tehty kustannusta- son muutosta vastaavia korotuksia. Lisäksi eri tekijöistä johtuen joidenkin kehukseen kuuluvien arviomäärärahojen tarve on pienentynyt.

Tulevan liikkumatilan varmistaminen vaatii pidättyvyyttä kaikkien menolisäysten suhteen sekä toimia menojen vähentämiseksi. Tässä kehyspäätöksessä hallinnonaloille kohdennetaan menojen vähentämisehdotuksia yhteensä noin 146 milj. euroa vuodelle 2007. Lisäksi harkinnanvaraisiin määrärahoihin ei muutamaa poikkeusta lukuun otta- matta tehdä hintatason muutokseen perustuvia tasokorotuksia, mikä kohentaa kehysti- lannetta noin 120 milj. eurolla. Tuottavuusohjelmien toimeenpanon seurauksena hal- linnonalojen menot vähenevät noin 20 milj. eurolla vuonna 2007.

Hallinnonaloille vahvistetaan valtiontalouden kehukset taulukon 3 mukaisesti. Halli- tus lähtee siitä, että jos jatkovalmistelussa tehdään kehukset ylittäviä ratkaisuja, tul- laan niiden vaikutukset kompensoimaan määrärahasäästöinä muualla.

Vuosien 2008—2011 menotaso perustuu nykyisen hallituksen tekemiin päätöksiin. Tulevan hallituskauden määrärahojen tason määrittelee seuraava hallitus. Menojen kohdentuminen hallinnonalan kehuksen sisällä täsmentyy tällöin kunkin vuoden talo- usarviota valmisteltaessa.

Menosäännön noudattamisen vaatimat, tässä päätöksessä alustavasti linjatut säästö- toimenpiteet saattavat talousarvioesityksen täsmällisemmässä jatkovalmistelussa koh- dentua toisin. Sen sijaan säästöjen mittaluokasta ei ole mahdollista tinkiä menosään- nön vaarantumatta. Vuoden 2006 talousarviossa päätettiin useista toimenpiteistä, jotka lisäävät menopaineita vuonna 2007. Menojen vähentämistoimista huolimatta vuoden 2007 hallinnonalojen jakamattomaksi varaukseksi jää vain 139 milj. euroa. Seuraa- vaan vaalikauden kuuluvien vuosien 2008—2011 jakamattomaksi varaukseksi on vuosittain merkitty noin 300 milj. euroa.

3.1. Hallinnonalakohtaiset linjaukset

Ulkoasiainministeriön hallinnonalalla hallitusohjelman ja hallituksen kehityspoliiti- tisen ohjelman tavoitteena on kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen 0,7 prosent- tiin bruttokansantulosta vuoteen 2010 mennessä. Kehitysyhteistyömäärärahoja on hal- lituskaudella nostettu tasaisesti, ja tämän vaalikauden viimeiseen talousarvioesityk- seen vuodelle 2007 hallitus kehyspäätöksessään esittää kehitysyhteistyön nostamista 0,43 prosenttiin BKTL:sta.

Hallitusohjelmaan ja kehityspoliittiseen ohjelmaan kirjattu tavoite on edelleen halli- tuksen poliittinen tavoite. Hallitus kuitenkin katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että kehi- tisyhteistyön kasvuluvuista seuraavalle vaalikaudelle päätetään vuoden 2007 edus- kuntavaalien jälkeisissä hallitusohjelma- ja kehysneuvotteluissa eikä siksi sisällytä tä- hän kehyspäätökseen vuosia 2008—2011 sitovia lukuja kehitysyhteistyön osalta. Tä- män johdosta myös taulukossa 3 ulkoasiainministeriön kohdalla olevat vuosia 2008— 2011 koskevat kokonaisluvut ovat laskennallisia.

Lähialueyhteistyötä kehitetään hallinnonalojen harjoittaman suoran kahdenvälisen yh- teistyön suuntaan, jota hoidetaan normaalien toimintamenojen puitteissa ilman erityis-

lisäyksiä. Menettelyn vakiintumisen myötä ulkoasiainministeriön hallinnonalalle budjetoitujen lähialuevarojen taso laskee kehyskautena noin 10 milj. euroa.

Rauhanturvaamistoiminnan ja siviilikriisinhallinnan määrärahoissa on otettu huomioon valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2004 linjaukset. Talousarvioesityksissä varataan kehysten puitteissa sekä rauhanturvaamistoimintaan että siviilikriisinhallintaan riittävän suuruinen määräraha käyttösuunnitelman ns. varalla -kohtaan. Suomi toimii Etyjin puheenjohtajanaan vuonna 2008. Kehyspäätöksessä on tähän tarkoitukseen osoitettu erityistä lisärahoitusta.

Osana säästötoimenpiteitä ulkoasiainministeriön hallinnonalalle kohdistetaan vuosina 2007—2011 vuositasolla 1—2 milj. euron säästö kiinteistöjen ja huoneistojen hankintaan tarkoitettuihin määrärahoihin.

Oikeusministeriön hallinnonalalla tuomioistuimissa, ulosottotoimessa ja syyttäjän-toimessa jatketaan menettelyjen ja organisaation kehittämistä oikeusturvapolitiikan, kriminaalipolitiikan ja maksuhäiriöpolitiikan vaikuttavuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi. Seuraamusjärjestelmää ja rangaistusten täytäntöönpanon menettelyjä sekä vankeinhoitolaitoksen organisaatiota ja laitostantaa kehittämällä lisätään seuraamusjärjestelmän vaikuttavuutta ja luodaan edellytyksiä uusintarikollisuuden vähentämiselle ja laitosturvallisuuden parantamiselle. Rikosvahinkokorvausmäärärahoja lisätään kehyskaudella vuositasolla 3,7 milj. euroa edelliseen kehukseen ja 2,7 milj. euroa vuoden 2006 talousarvioon verrattuna. Tämän lisäksi hallintotuomioistuinten ruuhkien purkuun sekä vankeinhoidolle ja syyttäjälaitokselle kohdistuvia määrärahoja lisätään vuositasolla yhteensä 4 milj. euroa, josta 2 milj. euroa rahoitetaan siirrolla talousarvion sisällä siten, että selvitetään ja toteutetaan toimenpiteet, joilla alennetaan momentilla 25.30.50 julkiseen oikeusapuun liittyviä korvauksia 2 milj. eurolla. Toimenpiteitä tarkastellaan myös keväällä 2006 asetettavassa työryhmässä.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla siviilikriisinhallintaan kohdennettuja määrärahoja lisätään vuosittain 1 milj. eurolla. Lisäyksestä 0,7 milj. euroa rahoitetaan talousarvion sisäisinä siirtoina sisäasiainministeriön, ulkoasiainministeriön ja puolustusministeriön hallinnaloilta.

Kunta- ja palvelurakennemuutoksessa edetään peruspalveluohjelmassa kuvatulla tavalla. Uudistuksessa pyritään kunta- ja palvelurakenteeseen sekä rahoitusjärjestelmään, joka asteittain vähentää kuntien harkinnanvaraisten rahoitusavustusten tarvetta vuositasolla 20 milj. eurolla vuosina 2007—2011. Lisäksi sisäasiainministeriön hallinnonalalle kohdennetaan 1 milj. euron säästö maakuntien kehittämisrahaan.

Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahaehyksiin on tehty valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selonteko 2004:ään perustuva noin 20,3 milj. euron kustannustasotarkistus vuoden 2007 hintatasoon. Puolustusministeriön hallinnonalan menojat on uudelleen ajoitettu siten, että vuonna 2007 menojat vähennetään 35 milj. eurolla. Kehyksissä on otettu huomioon puolustushallinnon kiinteistöuudistuksen tarpeet toimitilojen pääoma- ja ylläpitovuokrien osalta. Muilta osin puolustushallinto toteuttaa kiinteistöuudistukseen liittyvät toimet uudelleen kohdentamalla hallinnonalaansa määrärahoja. Rauhanturvaamistoiminnan määrärahojen mitoituksessa on lähdetty valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon 2004:n mukaisesta tasosta. Talousarvioehdotuksissa varataan kehysten puitteissa riittävän suuruinen määräraha rauhanturvaamistoiminnan käyttösuunnitelman ns. varalla -kohtaan.

Valtiovarainministeriön hallinnonalan kehys vuodelle 2007 on 124 milj. euroa edellistä kehyspäätöstä suurempi. Vuoden 2007 kehykseen aiheuttavat lisäystä EU-maksut ja eläkemenot. Määrärahoja lisäävät myös työllisyyden edistämiseen osoitetut tuet. Valtion eläkejärjestelmään sisällytettävän eläkemaksun hoitokuluosuuden käyttöönotto vuoden 2007 alusta vähentää valtion menoja mm. kuntien ja yksityisten VEL-työnantajien maksettavaksi tulevan hoitokuluosuuden osalta vuositasolla noin 3—4 milj. euroa. Eläkemaksuun sisältyvä hoitokuluosuus maksetaan Valtiokonttorille.

Opetusministeriön hallinnonalalla yliopistojen perusrahoitusta vahvistetaan 20 milj. eurolla vuonna 2007. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahojen valtuustaso nousee vuodesta 2007 vuoteen 2011 noin 44,3 milj. eurolla. Kouluhyvinvoinnin toimenpidekokonaisuuteen kohdistetaan vuonna 2007 8 milj. euron lisäys, joka nousee kehyskauden myöhempinä vuosina keskimäärin runsaan 10 milj. euron tasolle.

Veikkausvoittovarojen tuloutustavoitetta asetettaessa on erityistä huomiota kiinnitetty siihen, että Veikkaus Oy kykenisi turvaamaan asemansa myös pidemmällä aikavälillä.

Opetusministeriön hallinnonalan vuosittaiset säästöt, noin 29 milj. euroa vuonna 2007 ja noin 4—11 milj. euroa vuosina 2008—2010, on kohdistettu lähinnä rakennus- ja laiteinvestointien valtionapuihin. Ammattikorkeakoulujen kehittämishankerahoitusta alennetaan 5 milj. eurolla vuonna 2007. Oppilaitosten perustamishankkeiden valtionosuuksia koskeva valtuus myönnetään vuonna 2007 kokonaan jälkirahoitteisena, mistä aiheutuu 16,6 milj. euron säästö vuodelle 2007.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kehyksessä maaseudun kehittämiseen osoitetuissa määrärahoissa ei ole otettu huomioon EU:n uuden rahoituskauden muutoksia. Hallitus toimii neuvotteluissa EU:n komission ja jäsenmaiden kanssa sekä päättäessään omista ratkaisuksistaan siten, että uudesta rahoituskaudesta 2007—2013 aiheutuvat vaikutukset viljelijöiden tuloihin jäisivät mahdollisimman pieniksi.

Kehyksiin sisältyy maatalouden harjoittajien luopumistukijärjestelmän jatkaminen vuodesta 2007 lukien. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan määrärahoihin on osana säästötoimenpiteitä kohdennettu vuositasolla 10—18 milj. euron säästö vuosina 2007—2011.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla on uusille liikennehankkeille osoitettu koko vaalikaudelle yhteensä 239 milj. euron (sis. alv) määräraha ja vaalikaudella jo päätetyistä ja kehysten mukaan vielä päätettävistä uusista hankkeista seuraaville vaalikausille aiheutuvat määrärahatarpeet ovat yhteensä noin 1 671 milj. euroa (sis. alv). Perustienpidon ja perusradanpidon määrärahojen tasossa on aiempaan tapaan otettu huomioon VR:n osinkotulot ja Tieliikelaitoksen voitontuloutus sekä perustienpidon määräraha Kainuun maakunnan käyttöön osoitettu määräraha. Merenkululaitoksen toimintamäärärahoja on lisätty 76,3 milj. eurolla, mikä vastaa nettobudjetoitujen väylämaksutulojen siirtoa bruttobudjetoiduiksi tuloiksi momentille 11.19.06. Osana säästötoimenpiteitä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle on kohdistettu vuonna 2007 yhteensä 6 milj. euron kertaluonteiset säästöt perustienpitoon ja vuodesta 2007 lukien 2,65 milj. euron säästö ministeriön toiminta-, tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrärahojen yhteismäärään.

Hallituksen kehyspäätökseen ei sisälly tässä vaiheessa päätöksiä uusiksi väyläinvestoinneiksi. Hallitus arvioi kuitenkin eduskunnan asiaa koskevan lausuman mukaisesti

mahdollisuudet uusien väylähankkeiden aloittamiseen vuosina 2007 ja 2008 päättäessään esityksestään vuoden 2007 talousarvioksi ottaen huomioon valtion talouden liikumavaran ja mahdolliset valtion omaisuuden myynnistä kertyneet tulot.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan painopiste kehyskaudella on teknologia- ja innovaatiopolitiikassa. Aiemmistä päätöksistä poiketen Teknologian tutkimuskeskuksen rahoituksen perustaso pysyy vuonna 2007 vuoden 2006 tasolla. Hallitus lähtee siitä, että rahoituksen kasvu jatkuu toteutunutta vastaavalla kasvu-uralla uudella vaalikaudella 2008—2011. Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen perusrahoitusta on lisätty. Tekesin myöntämisvaltuuksia lisätään keskimäärin 5 prosenttia vuodessa vuodesta 2008 alkaen, mikä merkitsee valtuuksien vuosittaista noin 20 milj. euron kasvua.

Hallituksen energia- ja ilmastopoliittisen selonteon mukaisesti Kioton mekanismien käyttöä varaudutaan rahoittamaan yhteensä 60 milj. eurolla kehyskauden aikana.

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan määrärahoihin on osana säästötoimenpiteitä kohdistettu vuosina 2007—2011 vuositasolla 7—10 milj. euron säästöt, joista osa on edellisten kehyspäätöksen mukaisia. Säästöt kohdistuvat pääasiassa avustusten myöntämisvaltuuksiin ja eri virastojen ja laitosten toimintamenoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan kehyksiin sisältyy kuntien kalleusluokituksen poistaminen vuonna 2008, mikä merkitsee kansaneläkelaista johtuvissa etuusmenoissa noin 118 milj. euron määrärahalisäystä. Valtioneuvoston hyväksymien veteraanipoliittisten linjausten mukaisesti sotainvalidien laitoshoitoon pääsyn haitta-asteraja alenee 20 prosenttiin vuonna 2008.

Nopeasti kasvaneiden lääkekustannusten osalta hallitus lähtee siitä, että lääkekorvausmenojen vuosittainen reaalikasvu rajataan 5 prosenttiin vuosina 2008—2011.

Vuonna 2007 valtionosuudet lisääntyvät noin 258 milj. euroa kuluvaan vuoteen verrattuna. Lisäyksestä 50 milj. euroa kohdistuu Kansallisen terveydenhuollon hankkeeseen ja 25 milj. euroa Sosiaalialan kehittämishankkeeseen. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus lisää valtionosuuksia 63 milj. euroa vuonna 2007. Sosiaali- ja terveysministeriön hankkeisiin esitetään 40,23 milj. euroa. Tästä 15 milj. euroa käytetään Kansallista terveydenhuoltoa tukeviin kehittämishankkeisiin ja loput Sosiaalialan kehittämishankkeen mukaisiin hankkeisiin sekä Alkoholiohjelmaan liittyviin hankkeisiin.

Työministeriön hallinnonalalla keskitytään kehyskaudella hallitusohjelman mukaisesti osana työllisyysasteen nostamistavoitetta erityisesti rakennetyöttömyyden purkamiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen. Muutosturvan rahoitustarvearvioita on alennettu määrärahan käytöstä saatuja tietoja vastaavasti. Muutosturvan rahoitus turvataan kehyskaudella. Pakolais- ja siirtolaispolitiikan määrärahojen mitoitusta lisätään edellisestä kehyspäätöksestä. Työministeriön hallinnonalan määrärahoihin on osana säästötoimenpiteitä kohdennettu noin 3 milj. euron säästö vuodelle 2007, joka kohdentuu tutkimus- ja työelämän kehittämistoiminnan rahoitukseen.

Ympäristöministeriön hallinnonalalla öljyjättemaksua korotetaan 4,2 sentistä 5,4 senttiin voiteluöljykilolta ja saatu lisätuotto suunnataan öljyjätteiden käsittelyyn ja öljyn saastuttamien maa-alueiden puhdistukseen. Suomenlahden öljyntorjuntaa on varauduttu parantamaan. Luonnonsuojelun alueiden rahoitusohjelman välitarkistuksen tu-

loksena ohjelmaa jatketaan nykymäärärahoihin vielä vuosina 2007—2009. Luonnon-suojelualueiden perustamisen säädösprojekti aloitetaan ja vedenalaisen luonnon inventointia jatketaan.

Hallinnonalan kehysmäärärahoihin on kohdistettu yhteensä noin 24—28 milj. euron säästö vuosille 2007—2011. Vähennys koostuu lähinnä korjausavustusten, tutkimus- ja kehittämis- sekä ympäristönsuojelun edistämisen määrärahojen vähennyksestä.

3.2. Työvaltaisten palvelualojen ALV -kokeilu

ECOFIN-neuvostossa päästiin tammikuussa 2006 poliittiseen sopimukseen työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverokanta -kokeilun jatkamisesta vuoden 2010 loppuun. Lisäksi kokeilu avataan kaikille jäsenvaltioille.

Suomi osallistuu ALV-kokeiluun kampaamo- ja parturipalveluiden, sekä pienten korjauspalveluiden (polkupyörien, kenkien, nahkatavaroiden, vaatteiden ja liinavaatteiden korjaus) osalta. Näiden palveluiden verokanta lasketaan 22 prosentista 8 prosenttiin vuoden 2007 alusta lukien. Arvonlisäverokannan alentamisen arvioidaan vähentävän valtion arvonlisäveron tuottoa noin 40 milj. eurolla.

3.3. Teollisuuden sähköveron alentaminen

Kansallisen energia- ja ilmastostrategian mukaisesti teollisuuden ja kasvihuoneiden maksama sähkövero alennetaan ja poistetaan teollisuuden jäteliemillä ja muilla teollisuuden jätteillä ja sivutuotteilla tuotetun sähkön verotuki vuonna 2007. Toimenpiteet vähentävät energiaverojen tuottoa nettomääräisesti 70 milj. euroa.

3.4. Pientalojen lämmitystapamuutosinvestoinnit

Pientalojen lämmitystapamuutosinvestointeja uusiutuvien ja vähäpäästöisten energialähteiden käytön edistämiseksi tuetaan energia-avustuksella vuosina 2006—2007. Tarkoitukseen kohdennetaan energia-avustusta kehysten mukaisen määrärahan sisällä. Pellettivaraston rakentamisen työkustannukset otetaan kotitalousvähennyksen piiriin.

3.5. Asuntopolitiikka

Vuoden 2006 talousarvioneuvotteluiden yhteydessä hallitus päätti käynnistää toimenpidekokonaisuuden, jolla lisätään ja nopeutetaan asuntotonttien saatavuutta ja kohtuullistetaan asuntojen hintatasoa. Vuoden 2006 alusta on otettu käyttöön nykyisten enimmäisprosenttien puitteissa korotettu kiinteistövero kokonaan rakentamatta oleville rakennuskelpoisille tonteille Helsingin seudun 14 kunnassa. Kaavoituksesta tehtyjen valitusten käsittelyajan lyhentämiseksi on hallinto-oikeuksille annettu lisämäärärahoja henkilöstön palkkaamiseen.

Kaavoituksen tehostamiseksi ja kaavoitusmenettelyiden sujuvuuden lisäämiseksi hallitus tekee päätökset 14.3.2006 mietintönsä antaneen tonttitarjontatyöryhmän esitysten pohjalta. Tarpeelliset lakiesitykset annetaan eduskunnalle kuluvan vuoden kevätistuntoaudella.

Nopeuttaakseen ja yksinkertaistaakseen kuntien kanssa käytäviä neuvotteluita hallitus keskittää Helsingin seudulla olevan, asuntorakentamiseen soveltuvan valtion kiinteistöomaisuuden omistajahallinnan Senaatti -liikelaitokselle tarkoituksenaan kohtuuhin-

taisen asuntotuotannon turvaaminen. Päätös tehdään kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarvion yhteydessä. Samalla hallitus edellyttää seudun kuntien yhteistoimintaa valtion kanssa asuntotuotannon edistämiseksi.

3.6. Keskushallinnon alueellistaminen

Keskushallinnon alueellistamispäätösten toimeenpanolla tasapainotetaan alueellista kehitystä sekä parannetaan valtion omien toimintojen tuottavuutta ja tehokkuutta. Alueellistamisesta aiheutuvien kustannussäästöjen tulee näkyä kehyskaudella.

3.7. Hallituksen päättämät tuottavuustoimenpiteet

Lähivuosina odotettavissa oleva väestön ikärakenteen muutos merkitsee työvoiman tarjonnan kääntymistä laskusuuntaan. Muutos merkitsee haastetta hyvinvoinnille välttämättömän talouskasvun saavuttamiselle. Edes hallitusohjelmassa vuodelle 2011 tavoitteeksi asetetun 75 prosentin työllisyysaste ei pitkällä tähtäyksellä riitä turvaamaan kasvun edellytyksiä ilman työn tuottavuuden jatkuvaa parantamista sekä julkisella että yksityisellä sektorilla. Hallituksen ohjelman mukaisen julkisen hallinnon ja palveluiden tuottavuuden ja tehokkuuden parantamistavoitteen toteutuminen on välttämätöntä paitsi julkisen talouden tasapainon myös talouden kasvumahdollisuuksien turvaamiseksi.

Hallitus on käynnistänyt toimenpidekokonaisuudet julkisen sektorin tuottavuuden parantamiseksi. Kunta- ja palvelurakennemuutosten tavoitteena on parantaa kuntien järjestämisvastuulla olevien palveluiden tuottavuutta. Valtionhallinnon tuottavuutta kohennetaan kaikilla hallinnonaloilla toteutettavilla toimilla, jotka uudistavat valtion toimintojen rakenteita ja toimintatapoja ja tehostavat tietotekniikan käyttöä. Tuottavuuden kasvun myötä voidaan valtion palveluksessa olevan henkilöstön määrää hallitusti sopeuttaa koko kansantalouden käytettävissä oleviin työvoimaresursseihin pitäen kuitenkin huolta valtion vastuulla olevien tehtävien hoitamisesta ja julkisen hallinnon palvelutason parantamisesta.

Tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden vaikutusten mittaluokka

Hallitus on päättänyt kehyskaudella toteutettavien tuottavuustoimenpiteiden sekä eräiden poikkihallinnollisten toimenpiteiden vaikutusten mittaluokasta hallinnonaloittain henkilötövuosina.

Tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden tarkoituksena on, että ne johtavat valtion henkilöstömäärän pienenemiseen vuoteen 2011 mennessä yhteensä noin 9 600 henkilötövuodella. Tämä on noin 7,9 % valtion koko henkilötövuosimäärästä. Kehyskaudella valtion henkilöstön luonnollisen poistuman arvioidaan olevan yhteensä noin 26 000, josta noin 14 000 siirtyy varsinaiselle vanhuuseläkkeelle.

Kaikki toimenpiteet voidaan toteuttaa henkilöstön luonnollisen poistuman puitteissa. Henkilöstömäärän pieneneminen kattaa vain noin kolmanneksen arvioidusta luonnollisesta poistumasta, joten valtionhallintoon tullaan luonnollisen poistuman korvaamiseksi rekrytoimaan kehyskaudella yhteensä noin 16 000 uutta työntekijää.

Taulukko 4. Tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden vaikutuksen mittaluokka henkilöstötarpeeseen hallinnonaloittain

Hallinnonala	Hallinnonalan henkilöstö 11/2004 ¹	Hallinnonalan henkilöstön luonnollinen poistuma (arvio) 2007—2011 ²	Tuottavuus-toimenpiteiden henkilöstömäärää vähentävä vaikutus 2007—2011 ³	Poistuman korvaamisen edellyttämä rekryointitarve 2007—2011 ⁴
VNK	279	55	22 ⁵	33
UM	1 649	360	133	227
OM	9 721	2 232	720	1 512
SM	17 964	3 468	960	2 508
PLM	18 053	3 307	1 860	1 447
VM	11 092	2 198	1 630	568
OPM	36 557	8 494	1 300	7 194
MMM	5 595	1 056	580	476
LVM	3 363	739	480	259
KTM	6 855	1 321	700	621
STM	4 167	992	340	652
TM	4 499	820	380	440
YM	3 191	874	250	624
Hallinnonaloittain kohdentamattomat			290	
Yhteensä	122 985	25 916	9 645	16 271

Edellä olevat tavoitteet perustuvat tuottavuutta lisääviin, hallinnonaloilla suunniteltuihin toimenpiteisiin. Merkittävimmät toimenpidet kokonaisuudet ovat tukitoiminnot ja -palvelut, palveluverkko- ja toimintaprosessiuudistukset ja muut, mm. lainsäädäntömuutoksia edellyttävät toimintoja koskevat uudistukset.

Jatkovalmistelu toteutetaan toimenpiteiden hallinnonaloittaisen mitoituksen mukaan. Kaikki tavoitteet ja toimenpiteet perustuvat kunkin ministeriön vuosina 2004 ja 2005 laatimiin hallinnonalan tuottavuusohjelmiin ja niiden pohjalta ministeriöiden ja valtiovarainministeriön kesken tapahtuneeseen yhteiseen jatkovalmisteluun. Tuottavuus-toimenpiteiden kohdentamisessa otetaan huomioon eduskunnan ja hallituksen joihinkin tehtäväaloihin kohdistamat laaja-alaiset kehittämispäätökset sekä se, että toimenpiteet eivät ole uhkana palveluille vaan varmistavat palvelujen saatavuuden ja laadun sekä päätetyn kehittämisen.

¹ Viimeisin yhdenmukaisesti eri hallinnonaloja koskeva tieto, henkilöitä (Lähde: VM, henkilöstötiedustelu)

² Sisältää vanhuus- ja muille eläkkeille siirtymisen, muun työnantajan palvelukseen siirtymisen ja muun poistuman, vanhuuseläkkeelle siirtyminen tästä keskimäärin 53 %, henkilöitä (Lähde: VM, henkilöstötiedustelu)

³ Tuottavuutta lisäävien toimenpiteiden henkilöstötarvetta pienentävän vaikutuksen mittaluokka kehyskauden loppuun mennessä, henkilötyövuosia

⁴ Luonnollisen poistuman ja henkilöstötarpeen pienenemisen erotus

⁵ Sisältää 11 VNK, 11 muut hallinnonalat

Toimenpiteiden sisältöä ja henkilöstötavoitteen jakautumista niiden kesken valmistellaan edelleen ministeriöiden johdolla kullakin hallinnonalalla. Tuottavuusohjelman edellyttämät toimenpidelinjaukset täsmennetään ministerityöryhmässä, jona toimii hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta. Osa toimenpide-ehdotuksista tulee hallituksen päätettäväksi vuoden 2007 talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä, koska toimenpiteillä on taloudellisia vaikutuksia jo vuonna 2007. Muiltakin osin toimenpiteiden toteutuksen valmistelu ministeriöissä käynnistyy välittömästi. Ministeriöt ohjaavat omaa hallinnonalaansa ja valvovat, että hallinto osaltaan käynnistää tarvittavat valmistelutoimenpiteet ja tekee toteutuksen edellyttämät päätökset. Ministeriöt huolehtivat tarvittavien säädösmuutosten valmistelusta toimenpiteiden toteutuksen kannalta riittävän ajoissa. Ministeriöt myös ohjaavat hallinnonalaansa voimavarojen käyttöä toimenpiteitä tukevaan suuntaan.

Valtiovarainministeriö seuraa valmistelun etenemistä ja raportoi asiasta hallitukselle säännöllisesti.

Toimenpiteiden vaikutukset määrärahoihin sisältyvät kehyksiin alustavien oletusten mukaisina, jotka jatkovalmistelussa voivat muuttua. Tuottavuustoimenpiteistä saatavista hyödyistä (määrärahararpeen vähenemisestä) osa on jätetty hallinnonalojen käyttöön erilaisiin kehittämistoimenpiteisiin. Lisäksi tuottavuushankkeiden rahoitukseen on varattu erillinen määräraha (TA 2005, 28.80.27).

Palvelukeskukset

Valtionhallintoon perustetaan jo perustetut palvelukeskukset mukaan lukien viisi talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskusta, jotka muodostavat yhtenäisin periaattein toimivan verkoston. Ministeriöt tekevät osaltaan ja ohjaavat hallinnonalaansa virastot tekemään vuoden 2006 loppuun mennessä päätöksen talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen tuottamisesta palvelukeskustoimintamallilla viimeistään vuonna 2009.

Palvelukeskuksiin tukeutuminen mahdollistaa talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävien tuottavuuden ja tehokkuuden merkittävän lisäämisen ja toiminnan laadun kehittämisen sekä henkilöstövoimavarojen vähentämisen palvelujen tuotannossa.

Muut tuottavuusohjelmaan kuuluvat ja sitä tukevat toimenpiteet

Hallitus on aloittanut valtion IT-toiminnan konsernitason ohjauksen ja koordinoinnin. Valtaosa toimintaprosessien uudistamisesta perustuu lisääntyvään IT:n hyväksikäyttöön toimintojen ja palvelujen tehostamiseksi. Valtion IT-strategiassa ja siihen liittyvässä toimintaohjelmassa on tuottavuustarpeet otettu huomioon. Tuottavuustavoitteet ovat keskeinen osa valtion toimitilastrategiassa. Uudet toimintatavat edellyttävät usein myös uudenlaisia työtiloja ja toimintaympäristöjä. Hankintojen osuus valtion budjetissa on henkilöstömenojen suuruinen. Suuria hankintamääriä keskittämällä ja hankintaprosesseja uudistamalla on saatavissa merkittäviä tuottavuussäästöjä. Tulevan budjetikäsittelyn yhteydessä hallitus esittää tältä osin velvoittavaa lainsäädäntöä.

Tuottavuusohjelman toteuttaminen vaatii vahvaa johtamisotetta. Hallituksen käsitteilyyn on tulossa ylimmän johdon kehittämistä koskeva linjaus, joka tulee vahvistamaan konserninäkemyksiä johdon toiminnassa. Tuottavuustavoitteet tullaan sisällyttämään johdon tulossopimuksiin.

Uusi palkkausjärjestelmä on käytössä tai käyttöönottovaiheessa nyt koko valtionhallinnossa ja antaa mahdollisuuden kannustaa ja palkita henkilöstöä tuottavuutta edistävästä työstä. Toimintaa uudistettaessa tehtävien muuttuva vaativuus vaikuttaa palkkaukseen uudessa palkkausjärjestelmässä.

Tulos- ja tilivelvollisuus uudistus edellyttää hallinnolta selkeää tavoitteellisuutta, tulosten arviointia ja raportointia. Uudistetun talousarviolainsäädännön mukaisten toimintatapojen tavoitteena on, että tulostavoitteiden asettamisessa, johtamisessa ja raportoinnissa varmistuu tasapaino toisaalta vaikuttavuuden ja laadun ja toisaalta tehokkuuden, taloudellisuuden ja tuottavuuden sekä henkilöstötavoitteiden välillä.

Julkisen sektorin tuottavuuden mittaamisen kehittäminen on työn tavoitteellisuuden ja uskottavuuden kannalta avainasemassa. Tuottavuusohjelmassa jatketaan valtiovarainministeriön yhdessä muiden hallinnonalojen sekä tutkimuslaitosten (Tilastokeskus, VATT, Stakes) kanssa tuottavuusmittauksen ja -tutkimuksen kehittämistä. Kuluvana vuonna julkaistaan uudistettu julkisen sektorin tuottavuuskatsaus.

Hyvä henkilöstöpolitiikka

Väestön ikärakenteen muutoksen myötä vähenevä työvoiman tarjonta merkitsee tuottavuuspaineiden ohella myös mahdollisuuksia toteuttaa toimenpiteitä, jotka parantavat tuottavuutta hyvän henkilöstöpolitiikan periaatteita noudattaen. Lisääntyvä vanhuuseläkkeelle siirtyminen yhdessä muun luonnollisen poistuman kanssa merkitsee valtion palveluksessa olevan työvoiman nopeaa uudistumista. Tuottavuusohjelman lähtökohdiana oli, että vuosina 2005—2011 arviolta 35 000 valtion palveluksessa olevaa henkilöä siirtyy eläkkeelle, muun työnantajan palvelukseen tai jättää muusta syystä nykyisen työnsä. Näissä oloissa hallinnonalakohtaisten tuottavuusohjelmien toteuttaminen voidaan sovittaa henkilöstön palvelussuhteiden turvaamisen tavoitteisiin ja samanaikaisesti huolehtia siitä, että valtionhallinto tarjoaa mahdollisuuksia uusille valtion tehtävistä kiinnostuneille henkilöille.

Valtio kantaa hyvänä työnantajana kokonaisvastuuta henkilöstöstään sekä työn jatkuvuuden että työssä jaksamisen osalta. Tuottavuusohjelma antaa myös mahdollisuuden huolehtia valtion henkilöstön palkkauksen kilpailukykyisyydestä. Tuottavuusohjelmaa toteutetaan yhteistyössä henkilöstön ja näitä edustavien järjestöjen kanssa.

Henkilöstöjohtamisen periaatteet muutostilanteissa

Hallituksen tarkoituksena on, että valtio kantaa hyvänä työnantajana kokonaisvastuuta henkilöstöstään ja pyrkii turvaamaan työn jatkuvuuden tuottavuuden parantamista ja alueellistamista koskeissa hankkeissa. Henkilöstöä tuetaan sijoittumaan uusiin tehtäviin. Tämän edistämiseksi valtio järjestää valmennusta uuteen työhön siirtymistä varten. Samalla näiden periaatteiden toteutuminen edellyttää henkilöstöltä valmiutta muutokseen ja siirtymistä uuteen yksikköön tai uusiin työtehtäviin omalla työssäkäyntialueella.

4. Poliittikaohjelmat

Poliittikaohjelmat toteutetaan kehyksessä tehtyjen määrärahavarausten puitteissa. Kehyspäättös ei sisällä uusia erityisesti poliittikaohjelmiin kohdistettuja määrärahoja. Ohjelmien rahoituksen jakaantuminen eri määrärahamomenteille vahvistetaan vuoden 2007 talousarvioesityksessä.

5. Tuloarviot ja tasapaino

Valtiontalouden tuloarvioiden lähtökohtana on kansantalouden keskipitkän aikavälin kehitysarvio.

Ansiotulojen verotusta kevennetään hallituksen loppuvuodesta 2004 tekemän verotusta koskevan, tulopoliittisen sopimuksen neuvottelutulosta koskevaan hallituksen kannanottoon sisältyvän linjauksen mukaisesti. Vuonna 2007 valtionverotuksen ansiotulovähennystä kasvatetaan, tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja alennetaan ja asteikon rakennetta muutetaan siten, että asteikosta poistetaan yksi tuloluokka. Kevennykset alentavat valtion tuloveron tuottoa noin 590 milj. euroa. Lisäksi asteikkoon tehdään inflaatiotarkistus. Vuosista 2008—2011 oletetaan teknisesti, että valtionverotuksessa tehdään veroperusteiden tarkistus siten, että verotus ei reaaliansiötason nousun seurauksena kiristy.

Verotuksen kokonaisrasitukseen vaikuttaa valtion päätösten ohella kunnallisveron taso sekä se, että työeläkkeiden rahoituksen turvaamiseksi työeläkevakuutusmaksu nousee vuosittain keskimäärin 0,2 prosenttiyksiköllä aina vuoteen 2030 saakka.

Työvaltaisten palvelualojen arvonlisäverokantaa alennetaan vuosiksi 2007—2010. Tämä vähentää arvonlisäveron tuottoa noin 40 milj. eurolla.

Tuloihin ja varallisuuteen perustuvien verojen tuoton arvioidaan kasvavan kehyskaudella keskimäärin 3 % vuodessa. Liikevaihtoon perustuvien verojen tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin 3 % vuodessa ja valmisteverojen tuoton ennakoidaan säilyvän lähes muuttumattomana.

Valtion budjettitalouden tulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2 % vuodessa kehyskaudella. Verotulojen kasvuksi arvioidaan 2 ½ % vuodessa, mutta kasvun arvioidaan hidastuvan kehyskauden viimeisinä vuosina veropohjien kasvun hidastuessa. Verotulot ovat noin 85 % budjetin kaikista tuloista. Tuloarvioihin on merkitty vakiintuneen käytännön mukaisesti valtion omistamien osakkeiden myyntituloja 420 milj. euroa vuodessa.

Ennakoitua paremman tulokehityksen ja maltillisten menolisäysten johdosta valtiontalouden ennustetaan olevan kansantalouden tilinpidon käsittein tasapainossa vuonna 2007. Hallitusohjelmassa asetettu tavoite valtiontalouden tasapainosta vaalikauden lopussa näyttäisi siten olevan saavutettavissa. Hallituksen harjoittamalla veropolitiikalla on saatu aikaan myönteisiä vaikutuksia työllisyyskehitykseen ja työllisten määrä onkin lisääntynyt 60 000 henkilöllä hallituskauden alkuun nähden. Talouden aktiviteetin kasvu on myös johtanut myönteiseen verotulokehitykseen. Lisäksi kevään 2003 kehyspäätöstä valmisteltaessa ennakoitua valmistelu-, auto- ja yritysverotuksen tasoon kohdistuneet paineet eivät kaikilta osin toteutuneet. Hallituskauden aikana vallinnut alhainen korkotaso on alentanut valtionvelan korkomenoja huomattavasti. Tämän lisäksi valtion omaisuuden myynnistä kertyneillä osakemyyntituloilla on voitu vähentää valtionvelkaa, mikä on myös osaltaan vaikuttanut korkomenojen alentavasti.

Vuosien 2004—2005 aikana kertyneillä osakemyyntituloilla voitiin valtionvelkaa lyhentää yhteensä 3,7 mrd. eurolla 60,1 mrd. euroon ja tämän seurauksena valtionvelan suhde bruttokansantuotteeseen laski 39 prosenttiin. Vuonna 2006 valtionvelka säilyy euromääräisesti lähes ennallaan, mutta palaa laskevalle uralle jälleen vuonna 2007. Talouden kasvu ja positiiviset tulonäkymät pitävät valtion velkasuhteen laskussa koko

kehyskauden. Bruttokansantuotteen kasvun hidastuminen ja menojen lisäyspaineet uhkaavat kuitenkin vaarantaa velkasuhteen alenevan kehityksen vuosina 2008—2011. Arviot budjettitalouden tasapainosta ja valtionvelan kehityksestä suhteessa bruttokansantuotteeseen on esitetty liitteessä 3.

Hallitus pitää kiinni periaatteestaan, että valtiontalouden alijäämä ei kansantalouden tilinpidon käsittein saa edes heikon talouskehityksen oloissa ylittää $2\frac{3}{4}$ % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Jos alijäämä — nykyarvioista olennaisesti poiketen — uhkaa ennusteiden mukaan muodostua tätä suuremmaksi, hallitus tulee esittämään viipymättä tarvittavat menojen vähentämistoimenpiteet sekä muut toimet ylityksen välttämiseksi.

6. Valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot

Valtiontakuurahaston vastuulla olevan ns. vanhan kannan määrä laskee kehyskaudella voimassa olevien maksu- ja lyhennysohjelmien mukaisesti. Vakautussopimuksista oletetaan kertyvän takaisinperintää sopimusten mukaisesti. Merkittävänä poikkeuksena tähän oletetaan, että Venäjä maksaa entisen Neuvostoliiton saamiset kokonaisuudessaan vuoden 2006 aikana. Tällä olisi tulosvaikutusta noin 23,6 milj. euroa.

Epävarmuustekijöinä Valtiontakuurahaston kehyskaudella voidaan pitää vastuiden keskittymistä kahteen toimialaan — tele- ja laivanrakennussektoreihin — sekä näillä sektoreilla lukumääräisesti harvoihin toimijoihin. Voimakas riskien keskittyminen korostaa tarvetta säilyttää rahaston yhdystilin varojen määrä riittävällä tasolla.

7. Peruspalveluohjelma

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2005 ennakkollisten tilinpäätöstietojen perusteella kuntatalous ei enää heikentynyt. Kuntasektorin vuosikate, 1,4 mrd. euroa oli lähes sama kuin vuotta aikaisemmin. Lainamäärä lisääntyi 1 000 milj. eurolla eli yhtä paljon kuin edellisenä vuonna. Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot kasvoivat kuitenkin edelleen nopeammin kuin verotulojen ja valtionosuuksien kokonaismäärä.

Kuntien talouskehitys oli vuonna 2005 edellisen vuoden tavoin kuntien välillä epätaisaista, talouden tasapainotusongelmat keskittyivät edelleen lähinnä alle 12 000 asuun kuntiin. Talouskehitys oli vakainta lähinnä asukasluvultaan suurimmissa kunnissa.

Kuntatalouden arvioidaan pysyvän edelleen kireänä. Kuntien ja kuntayhtymien vuosikatteen ennakoitaan pysyvän poistoja pienempänä vielä vuonna 2006, mutta kattavan poistotason vuosina 2007—2011. Kehyskauden mukaisella menokehityksellä vuosikatteen arvioidaan riittävän nettoinvestointien rahoittamiseen aikaisintaan vuonna 2009. Kuntien lainakanta kasvaa edelleen, mutta kasvun arvioidaan hidastuvan. Tarkemmin kuntatalouden kehitys esitetään liitteessä 4.

Rahoitustilanteen kireys edellyttää kunnilta konkreettisia kunta- ja palvelurakennetta, palvelujen tuotantotapoja ja tuottavuuden parantamista koskevia päätöksiä. Nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä kuntatalouden rahoitustasapainon turvaamiseksi ja velkaantumisen kasvun rajoittamiseksi.

Kuntien toimintamenojen arvioidaan kasvavan noin 4,8 prosenttia vuonna 2006. Tämä vastaa verotulojen ja valtionosuuksien lisäystä. Kehyskaudella 2007—2011 toiminta-

menojen kasvun arvioidaan hidastuvan noin 3,5 prosenttiin vuodessa. Vuonna 2011 kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen arvioidaan olevan noin 5 200 milj. euroa vuotta 2006 korkeammat. Menojen kasvun hidastumiseen liittyy merkittäviä varauksia. Kehyskauden arviossa on oletettu, että henkilöstön määrä lisääntyy ainoastaan sosiaali- ja terveydenhuollossa ja muissa kuntien palveluissa henkilöstön määrää vähennetään. Hidastumista uhkaavia tekijöitä ovat lisäksi yleistä talouskehitystä ja kuntien tulorahoituksen kasvua nopeampi palkkakustannusten, ostopalvelujen ja rahoituskustannusten kasvu. Menojen kasvun jatkuminen nopeana viime vuosien tapaan painaisi vuosikatteen syvään alijäämään ja merkitsisi kuntatalouden voimakasta velkaantumista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kysyntä kasvaa kehyskaudella väestörakenteen muutoksen, teknologian kehityksen ja vaatimustason johdosta. Päivähoidon kysyntä kasvaa väestön kasvualueilla mutta vähenee muualla. Lapsi-ikäluokkien pieneeminen vähentää esi- ja perusopetuksen menoja.

Kuntien peruspalvelut rahoitetaan pääosin kuntien omilla verotuloilla. Verotuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2006 yhteensä noin 14,8 mrd. euroa. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan vuonna 2006 yhteensä 4 prosenttia ja vuosina 2007—2011 keskimäärin 3,9 prosenttia. Verotulojen määrän arvioidaan kasvavan vuoteen 2011 noin 3 120 milj. eurolla vuoteen 2006 verrattuna.

Valtio rahoittaa kuntien peruspalveluja valtionapujen kautta yhteensä 7 474 milj. eurolla vuonna 2006. Kuntien peruspalvelubudjettitarkastelun piiriin kuuluvat valtionavut kasvavat vuosina 2007—2011 noin 519 milj. euroa vuoteen 2006 verrattuna. Valtionosuuksiin tehdään vuonna 2007 indeksikorotus, joka on 75 prosenttia täysimääräisestä korotuksesta. Indeksikorotus lisää valtionosuuksia yhteensä 126 milj. euroa, josta kuntien ja kuntayhtymien osuus on 114 milj. euroa. Vuoden 2006 alusta voimaan tulleen valtionosuusuudistuksen mukaisesti indeksikorotus maksetaan täysimääräisesti vuodesta 2008 lukien. Valtiontalouden kehyksissä valtionosuudet laskeetaan vuoden 2007 kustannustasossa.

Valtionosuuksia kasvattaa neljälle vuodelle jaksotettu valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus, jonka kolmas erä 86 milj. euroa maksetaan vuonna 2007 ja viimeinen erä 196 milj. euroa vuonna 2008. Yhteensä 504 milj. euron tarkistuksesta on maksettu 136 milj. euroa vuonna 2005 ja 86 milj. euroa maksetaan vuonna 2006.

Valtionapuihin tulevia muita merkittäviä lisäyksiä ovat Kansallisen terveydenhuollon hankkeen sekä sosiaalihuollon hankkeen toteuttamiseen osoitetut lisäpanostukset yhteensä 75 milj. euroa vuonna 2007. Terveys- ja terveydenhuollon yksiköille erikoissairaanhoidon mukaiseen koulutukseen (EVO) myönnettävän korvauksen jälkeensä jääneisyyttä korjataan asteittain yhteensä 20 milj. eurolla kehyskaudella. Terveys- ja terveydenhuollon kehittämishankkeisiin määrääjäksi osoitettu erillinen määräraha alenee vuoden 2006 30 milj. eurosta 15 milj. euroon vuonna 2007 ja poistuu kokonaan vuonna 2008.

Valtion päättämien toimenpiteiden lisäksi kuntien valtionapuihin vaikuttavat kehyskaudella tapahtuva ikärakenteen ja väestön määrän muutos. Muutoksesta johtuen sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuuksien arvioidaan lisääntyvän kehyskaudella 163 milj. eurolla ja vastaavasti opetustoimen valtionosuuksien oletetaan alenevan noin 98 milj. eurolla.

Sisäasiainministeriön hallinnonalalla kohdennetaan vuositasolla 15—25 milj. euron säästö kunnille maksettaviin määrärahoihin.

Työmarkkinatukiudistuksen siirtymäkauden kompensatio alenee työmarkkinatuen aktivointiasteen noustessa vuoden 2006 noin 180 milj. eurosta 150 milj. euroon vuonna 2008.

Kokonaan uusiin palveluvelvoitteisiin suhtaudutaan hallituskaudella pidättyvästi. Tämä ei kuitenkaan estä nykyisten palveluiden laadullista kehittämistä ja uudelleen arvioimista. Kokonaiskustannukset eivät kuitenkaan saa kasvaa.

Kunta- ja palvelurakennemuudistus -hanke. Peruspalveluohjelmaa valmisteleva ministeriryhmä päättää uudistuksen keskeisistä linjauksista huhtikuussa 2006. Hallituksen esitys uudistuksen suunnittelua ja toimeenpanoa koskevaksi puiteläksi annetaan eduskunnalle keväätistuntokaudella 2006 ja lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2007 alusta. Uudistuksen täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet käynnistyvät syksyllä 2006.

Kunnilta valtiolle siirretään ulkomailla asuvien terveydenhuoltokustannusten rahoitusvastuu, lasten seksuaalisen hyväksikäytön selvittämisen ja muiden oikeuspsykiatristen selvitysten rahoitusvastuu, kuluttajaneuvonnan järjestämisen ja rahoitusvastuu sekä holhoustoimilain mukaisen yleisen edunvalvonnan järjestäminen ja rahoitusvastuu kokonaisuudessaan. Siirrot tehdään kustannusneutraalisti valtion ja kuntien välillä. Kevään 2006 aikana selvitetään mahdollisuutta toteuttaa kahdeksan muun tehtävän siirto kunnilta valtiolle. Tehtävien siirrosta aiheutuvia muutoksia ei ole otettu tässä vaiheessa kehyslaskelmissa huomioon.

Kuntajaon muutoksia tuetaan yhdistymisavustuksin jatkossakin. Kuntajakolain säännökset avustusten muodosta ja tasosta kuitenkin uudistetaan. Kuntien yhdistymisavustuksiin osoitetaan 53 milj. euroa vuonna 2007, mikä on noin 28 milj. euroa vuotta 2006 enemmän. Vuosina 2008—2011 avustusten tasoksi on arvioitu 50 milj. euroa. Yhdistymisavustusjärjestelmän muuttamista koskeva hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syksyllä 2006. Laki tulee voimaan vuonna 2007 ja uusia säännöksiä sovelletaan vuonna 2008 ja sen jälkeisinä vuosina voimaan tuleviin kuntajaon muutoksiin.

Kuntien taloudellisen aseman ja itsehallinnon vahvistamiseksi sekä nykyistä yksinkertaisemmän ja läpinäkyvämmän rahoitusjärjestelmän luomiseksi kunta- ja palvelurakennemuudistukseen liittyen selvitetään valtionosuusjärjestelmän ja kunnallisverotuksen sekä kuntien verotulopohjan vahvistamista koskevat kehittämistarpeet. Uuden järjestelmän tulee olla sellainen, ettei se estä tai vaikeuta kuntien yhdistämistä.

Kunta- ja palvelurakennemuudistuksella vahvistetaan kuntien taloudellista asemaa siten, että harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia voidaan asteittain vähentää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksu-uudistusta valmistellaan. Uudistuksen tarkoituksena on turvata kunnallisten palveluiden asiakasmaksupohjaa ja maksujen oikeudenmukaista jakautumista.

Toinen valtiovarainministeri

Ulla-Maj Wideroos

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Tuomas Sukselainen

- LIITE 1 Vaalikauden kehityksen rakenne- ja hintatasokorjaukset
LIITE 2 Kokonaistaloudelliset ennusteet ja oletukset vuosina 2005—2011
LIITE 3 Valtiovarainministeriön arvio budjettitalouden tuloista ja tasapainosta vuosina 2006—2011
LIITE 4 Kuntatalouden kehitys vuosina 2005—2011
LIITE 5 Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut

JAKELU Eduskunnan keskuskanslia
Tasavallan presidentin kanslia
Ministeriöt
Ohjelmajohtajat

TIEDOKSI Valtiovarainvaliokunnan sihteeristö
Eduskunnan tilitoimisto
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiontilintarkastajat

LIITE 1

Vaalikauden kehyyksen rakenne- ja hintatasokorjaukset

Kehykset vuosille 2007—2011 on laadittu vuoden 2007 hinta- ja kustannustasossa. Osaan vaalikauden kehyyksen menoista, kuten esim. kehitysapumenoihin on jo alun perin sisällytetty arvio kustannustason noususta. Muilta osin vaalikauden kokonaiskehystä on tarkistettu arvioidun hinta- ja kustannustason nousun perusteella.

Hintatason tarkistuksessa on käytetty korjaustekijöinä vuodelle 2007 ennakoitua 1,2 prosentin kuluttajahintojen ja 1,4 prosentin kotimarkkinoiden perushintaindeksin nousua sekä 1,5 prosentin rakennuskustannusten kohoamista. TEL-indeksin arvioidaan kohoavan 1,5 % ja KEL-indeksin 1,1 % vuonna 2007. Kuntien valtionosuuksiin on tehty 1,7 prosentin korotus, joka vastaa 75 % arvioidusta täysimääräisestä 2,3 prosentin kustannustason noususta. Työ- ja virkaehtosopimusten palkkaperintö sekä uusien palkkausjärjestelmien käyttöönotto lisäävät palkkausmenoja yhteensä noin 47 milj. euroa vuonna 2007. Kehystasoon ei ole sisällytetty arviota vuoden 2007 syksyllä mahdollisesti sovittavan tulopoliittisen kokonaisratkaisun palkkavaikutuksista. Hintatasokorjaus vuodelle 2007 on yhteensä 431 milj. euroa, josta 210 milj. euroa on lakisääteisten menojen hintatason tarkistusta ja 30 milj. euroa vuoden 2006 menopohjan tarkentumisesta aiheutuvaa.

Menokehystä on korjattu myös budjetin rakennemuutoksia vastaavasti 336 milj. eurola. Suurimpia rakennetarkistuksia edelliseen kehyspäätökseen nähden ovat työmarkkinatuen rahoitusuudistus vuoden 2006 alusta (vaikutus 258 milj. euroa) sekä siirtymäinen bruttobudjetointiin Merenkululaitoksen toiminnan rahoituksessa (vaikutus 76 milj. euroa).

Hinta- ja kustannustasokorjaukset yhdessä rakennemuutosten ja muiden teknisten tarkistusten kanssa nostavat vuoden 2007 kehyyksen kokonaistasoa 767 milj. euroa keväällä 2005 päätetystä tasosta.

Vaalikauden tarkistettu kehys, milj. euroa

	2007
Kehyspäätös 22.5.2003, vuoden 2004 hintatasossa	28 647
Vuoden 2005 hinta- ja kustannustasokorjaukset	447
Vuoden 2006 hinta- ja kustannustasokorjaukset	357
Vuoden 2007 hinta- ja kustannustasokorjaukset	431
Talousarvion rakennemuutokset vuosina 2004—2007	467
Vaalikauden tarkistettu kehys, vuoden 2007 hintatasossa	30 350

Kokonaistaloudelliset ennusteet ja oletukset vuosille 2005—2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
BKT, määrän muutos	2,1	3,7	2,5	2,1	1,9	1,7	1,5
BKT, hinnan muutos	1,6	0,8	1,2	1,0	1,1	1,1	1,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos	1,3	1,2	1,2	1,5	1,7	1,7	1,7
Ansiotasoindeksi, muutos	3,6	2,7	2,5	3,2	3,1	2,9	2,8
Rakennuskustannusindeksi, muutos	3,6	2,6	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0
Kotimarkkinoiden perushintaindeksi, muutos	3,6	3,2	1,4	1,0	1,0	1,0	1,0
Työttömyysaste	8,4	7,9	7,5	7,3	7,1	7,0	7,0
Palkkasumman kasvu	4,6	4,1	3,5	3,3	3,1	2,9	2,6
Työttömyysvakuutusmaksu							
— työnantaja, keskimäärin	2,17	2,29	2,29	2,24	2,14	2,04	2,0
— työntekijä	0,5	0,58	0,58	0,53	0,43	0,33	0,3
TEL -indeksi	2 047	2 081	2 113	2 138	2 183	2 226	2 269
KEL -indeksi	1 362	1 377	1 392	1 409	1 430	1 454	1 479
Valtionosuusindeksi:							
Kustannustason muutos ¹	3,4	2,6	2,3	2,8	2,8	2,6	2,6
Kustannustason muutos, TAE ²	2,5	2,4	1,7	2,8	2,8	2,6	2,6
— sisältää indeksin korjauksen		+0,4					
Vakuutetun sairausvakuutusmaksut							
— palkansaajien päivärahamaksu ³	-	0,77	0,72	0,72	0,72	0,71	0,71
— palkansaajien ja yrittäjien sairaanhoitomaksu	1,5	1,33	1,34	1,37	1,39	1,42	1,45
— etuudensaajien sairaanhoitomaksu	1,5	1,5	1,51	1,54	1,56	1,59	1,62
TEL -maksu	21,6	21,2	21,2	21,4	21,6	21,8	22,0
— työnantaja	16,8	16,7	16,7	16,8	16,9	17,0	17,1
— työntekijä alle 53 v.	4,6	4,3	4,3	4,4	4,5	4,6	4,7
— työntekijä yli 53 v.	5,8	5,4	5,4	5,6	5,7	5,8	6,0
Valtion työnantajamaksut	25,72	23,21	23,21	23,11	23,01	22,91	22,81
— kevamaksu	3,97	1,948	1,948	1,948	1,948	1,948	1,948
— savamaksu	2,85	2,06	2,06	2,06	2,06	2,06	2,06
— eläkemaksu (VEL)	18,9	19,2	19,2	19,1	19,0	18,9	18,8

¹ Toteutunut ja ennuste.

² Talousarvioesityksessä käytetty kustannustason muutos. Kustannustason muutos sisältää indeksin korjauksen, joka tehdään kahden vuoden viiveellä toteutuneen kustannustason muutoksen ja talousarvioesityksessä käytetyn kustannustason muutoksen erotuksen suuruisena.

³ Päivärahamaksun yrittäjien lisärahoitusosuus on 0,24 prosenttiyksikköä.

Kuntien työnantajamaksut	31,43	31,94	32,11	31,96	31,76	31,56	31,41
— kevamaksu	2,42	1,948	1,948	1,948	1,948	1,948	1,948
— savamaksu	1,60	2,06	2,06	2,06	2,06	2,06	2,06
— muut sosiaalivakuutusmaksut	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
— työttömyysvakuutusmaksu	2,7	2,9	2,9	2,85	2,75	2,65	2,60
— eläkemaksu (KuEL)	23,41	23,73	23,90	23,80	23,70	23,60	23,50

**Valtiovarainministeriön arvio
budjettitalouden tuloista vuosina 2006—2011, mrd. euroa**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006—2011
	Ennuste 3.3.2006						vuosi- muutos, %
Verotulot yhteensä	33,5	34,3	35,3	36,3	37,2	38,2	2,7
— tulon ja varallisuuden perusteella							
kannettavat verot	12,8	13,1	13,6	14,0	14,3	14,7	2,8
— liikevaihtoon perustuvat verot	13,3	13,8	14,2	14,7	15,1	15,5	3,1
— muut verotulot	7,3	7,4	7,5	7,7	7,7	7,9	1,5
Sekalaiset tulot	4,5	4,7	4,6	4,6	4,7	4,7	1,0
— siitä omaisuuden myyntituloja	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0
Korkotulot ja voitontuloutukset	1,7	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	-5,1
Tulot yhteensä*	39,9	40,6	41,4	42,5	43,4	44,4	2,2

* Sisältää myös valtion antamien lainojen takaisinmaksut

**Valtiovarainministeriön arvio
budjettitalouden tasapainosta vuosina 2006—2011, mrd. euroa, käyvin hinnoin**

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Budjettitalouden arvioidut tulot yhteensä	39,9*	40,6	41,4	42,5	43,4	44,4
Menot yhteensä (käyvin hinnoin)	39,6	40,2	41,7	42,4	43,3	43,9
— Kehykseen luettavat menot	29,7	30,2	31,6	32,2	32,9	33,6
— Arvio kehyksen ulkopuolisista menoista	9,9	10,0	10,1	10,2	10,4	10,3
Budjettitalouden tasapaino	0,3	0,3	-0,3	0,1	0,1	0,5
Valtionvelka suhteessa BKT:seen, %	37,0	35,5	34,5	33,4	32,3	31,2

* Ennuste 3.3.2006.

LIITE 4

Kuntatalouden (kuntien ja kuntayhtymien) kehitys vuosina 2005—2011, kuntien tilinpidon mukaan, milj. euroa (käyvin hinnoin)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tuloksen muodostuminen							
1. Toimintakate	-18 007	-18 720	-19 295	-19 988	-20 698	-21 414	-22 184
2. Verotulot	14 255	14 830	15 560	16 190	16 810	17 370	17 950
3. Valtionosuudet, käyttötalous	5 069	5 443	5 687	6 003	6 191	6 370	6 551
4. Rahoitustuotot ja -kulut, netto	124	113	97	97	91	94	98
5. Vuosikate (=1.+2.+3.+4.)	1 441	1 666	2 049	2 302	2 394	2 421	2 415
6. Poistot	1 712	1 740	1 765	1 790	1 820	1 845	1 870
7. Satunnaiset erät, netto	299	600	250	250	250	250	250
8. Tilikauden tulos	28	526	534	762	824	825	795
Rahoitus							
9. Vuosikate	1 441	1 666	2 049	2 302	2 394	2 421	2 415
10. Satunnaiset erät	299	600	250	250	250	250	250
11. Tulorahoituksen kuukausierät	-441	-750	-350	-350	-350	-350	-350
12. Tulorahoitus, netto (=9.+10.+11.)	1 299	1 516	1 949	2 202	2 294	2 321	2 315
13. Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 249	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200	-3 200
14. Rahoitusosuudet ja myyntitulot	984	1 214	850	850	850	850	850
15. Investoinnit, netto (=13.+14.)	-2 265	-1 986	-2 350	-2 350	-2 350	-2 350	-2 350
Rahoitusjäämä (=12.+15.)	-966	-470	-401	-148	-56	-29	-35
17. Lainakanta	7 576	8 246	8 656	8 816	8 876	8 926	8 976
18. Kassavarat	3 245	3 445	3 436	3 424	3 419	3 399	3 384
19. Nettovelka (=17.+18.)	4 331	4 801	5 220	5 392	5 457	5 527	5 592

Peruspalvelubudjettitarkastelun piirissä olevat kuntien ja kuntayhtymien valtionavut, milj. euroa (kehysvuoden 2007—2011 vuoden 2007 hintatasossa)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Valtionosuusjärjestelmän piirissä olevat laskennalliset valtionosuudet tasausarvoineen							
Sisäasiainministeriö	157	200	188	173	174	174	174
Opetusministeriö, ml. veikkausvoittovarat	2 350	2 480	2 518	2 536	2 529	2 524	2 512
— siitä kuntayhtymien yksikköhintarahoitusta	1 057	1 116	1 133	1 141	1 138	1 136	1 130
Sosiaali- ja terveysministeriö	3 673	4 022	4 280	4 462	4 494	4 526	4 557
Yhteensä	6 180	6 702	6 986	7 171	7 197	7 224	7 243
Muut peruspalvelubudjettiin sisältyvät valtionavut							
Sisäasiainministeriö	81	52	63	58	55	53	50
Opetusministeriö	175	169	152	149	144	139	134
Sosiaali- ja terveysministeriö	246	423	417	417	422	427	432
Työministeriö	126	128	130	134	134	134	134
Yhteensä	628	772	762	757	755	753	750
Peruspalvelubudjettitarkastelun valtionavut yhteensä	6 808	7 474	7 748	7 928	7 953	7 977	7 993